ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ANTONIO TIZZANO
της 16ης Δεκεμβρίου 2004 [1]

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα υπόθεση αφορά προδικαστικό ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία της Συμβάσεως των Βρυξελλών του 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών) [2], το οποίο υποβλήθηκε στο Δικαστήριο από το cour d'appel [εφετείο] της Grenoble (Γαλλία).

2. Κατ' ουσίαν, το παραπέμπον δικαστήριο ερωτά αν μία ρήτρα περί δικαιοδοσίας, που συνήφθη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο ή στον δικαιούχο αποζημιώσεως βάσει της ασφαλιστικής συμβάσεως, στην περίπτωση που τα εν λόγω πρόσωπα δεν είναι αυτά που συνήψαν την ασφαλιστική σύμβαση.

II — Το νομικό πλαίσιο

Οι ρυθμίσεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών

3. Υπενθυμίζεται ότι η Σύμβαση των Βρυξελλών εφαρμόζεται στην περίπτωση αστικών και εμπορικών διαφορών και αποσκοπεί στον καθορισμό, βάσει των διατάξεων του τίτλου II, της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων των συμβαλλομένων κρατών στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαστικού χώρου.

4. Η βασική αρχή, που εξαγγέλλεται στο άρθρο 2 της συμβάσεως, απονέμει διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του τόπου της κατοικίας του εναγομένου. Ωστόσο, η σύμβαση καθιερώνει σημαντικές αποκλίσεις από τον κανόνα αυτόν, είτε με τη μορφή ειδικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας (τμήμα 2 του τίτλου II) ή αποκλειστικής δικαιοδοσίας (τμήμα 5), είτε με τη μορφή παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας (τμήμα 6) στο πλαίσιο των γενικών ρυθμίσεων, είτε, τέλος, με τη μορφή ειδικότερων επί μέρους συστημάτων τα οποία εμπνέονται από μια εντελώς

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

2 — Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (JO 1972, L 299, σ. 32), όπως τροποποιήθηκε με τη σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 περί προσχωρήσεως του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας (JO L 304, σ. 1, και —τροποποιημένο κείμενο— σ. 77), με τη σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 περί προσχωρήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ L 388, σ. 1), με τη σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 περί προσχωρήσεως του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ L 285, σ. 1) και με τη σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 περί προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας στην εν λόγω σύμβαση (ΕΕ 1997, C 15, σ. 1). Το κωδικοποιημένο κείμενο της συμβάσεως [παγιωμένη μορφή] δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 1998, C 27, σ. 1.

διαφορετική αρχή, την αρχή της προστασίας του ασθενέστερου μέρους (τμήματα 3 και 4). Οι διατάξεις που ενδιαφέρουν εν προκειμένω είναι ιδίως οι διατάξεις του τμήματος 3 του τίτλου ΙΙ της συμβάσεως. Πράγματι, όπως προκύπτει από το άρθρο 7, σε υποθέσεις ασφαλίσεων, η διεθνής δικαιοδοσία ρυθμίζεται από τα επόμενα άρθρα (ήτοι τα άρθρα 8 έως 12), κατά τρόπο εντελώς αυτόνομο σε σχέση με το καθεστώς που προβλέπεται στα τμήματα 1 και 2 του ιδίου τίτλου.

5. Το άρθρο 8, ιδίως, καθιερώνει στην ουσία, όσον αφορά τον ενάγοντα (forum actoris), δικαιοδοσία που ευνοεί τον ασθενέστερο συμβαλλόμενο στην ασφαλιστική σύμβαση, ορίζοντας ότι:

«Ο ασφαλιστής που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί:

1) ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους όπου έχει την κατοικία του,

ή

2) σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή έχει την κατοικία του [...]»

6. Στο δε άρθρο 9, ορίζεται ότι:

«Ο ασφαλιστής μπορεί [...] να εναχθεί ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, αν πρόκειται για ασφάλιση [...] ευθύνης [...]»

7. Πέραν των οριζομένων κατά τα ανωτέρω αρμοδιοτήτων, το άρθρο 10, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως προβλέπει ότι «σε υποθέσεις ασφαλίσεως αστικής ευθύνης, ο ασφαλιστής μπορεί επίσης να προσεπικληθεί ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της αγωγής του ζημιωθέντος κατά του ασφαλισμένου, αν το δίκαιο του δικαστηρίου το επιτρέπει».

8. Περαιτέρω, στην περίπτωση που ενάγων είναι ο ασφαλιστής, το άρθρο 11 ορίζει ότι η αγωγή του «μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, ανεξάρτητα αν είναι αντισυμβαλλόμενος, ασφαλισμένος ή δικαιούχος».

9. Στην παρούσα υπόθεση, το άρθρο 12 της συμβάσεως έχει ιδιαίτερη σημασία. Η εν λόγω διάταξη προβλέπει ότι δεν επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τους κανόνες περί δικαιοδοσίας «παρά μόνο με συμφωνίες

1) μεταγενέστερες από τη γέννηση της διαφοράς, ή

2) που επιτρέπουν στον αντισυμβαλλόμενο, τον ασφαλισμένο ή τον δικαιούχο να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα, ή

3) που, έχοντας συναφθεί ανάμεσα σε ασφαλιστή και αντισυμβαλλόμενο με κατοικία ή συνήθη διαμονή κατά το χρόνο συνάψεως της συμβάσεως στο ίδιο συμβαλλόμενο κράτος, απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του κράτους αυτού, ακόμα και αν το ζημιογόνο γεγονός συμβεί στην αλλοδαπή εκτός αν το δίκαιό του απαγορεύει τέτοιες συμφωνίες [...]».

10. Τέλος, όσον αφορά τις ρήτρες περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας, είναι σκόπιμο να παρατεθεί το άρθρο 17 της συμβάσεως, το οποίο ορίζει ότι:

«Αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλομένου κράτους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία. Μια τέτοια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να καταρτίζεται:

α) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση,

είτε

β) υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις,

γ) είτε, στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλομένους σε συμβάσεις, του είδους για το οποίο πρόκειται, στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.

[...]

Οι συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας καθώς και οι ανάλογες ρήτρες της συστατικής πράξεως του trust δεν παράγουν αποτελέσματα αν είναι αντίθετες προς τις διατάξεις των άρθρων 12 και 15 ή αν τα δικαστήρια, τη διεθνή δικαιοδοσία των οποίων αποκλείουν, έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 16.

Αν συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας έχει καταρτισθεί προς όφελος μόνον ενός μέρους, το μέρος αυτό διατηρεί το δικαίωμα να προσφύγει σε κάθε άλλο δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση.»

III — Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία

11. Η Société Financière et Industrielle du Peloux (στο εξής: η SFIP), που προηγουμένως ονομαζόταν SA Plast'Europ, είναι θυγατρική στη Γαλλία της βελγικής εταιρίας Recticel SA (στο εξής: Recticel).

12. Το 1988, η Recticel προέβη στη σύναψη συμβάσεως ασφαλίσεως για ίδιο λογαριασμό και για λογαριασμό των ευρωπαϊκών θυγατρικών της εταιριών, μεταξύ των οποίων και η SFIP, με μια ομάδα βελγικών ασφαλιστικών εταιριών.

13. Στο άρθρο Κ της εν λόγω συμβάσεως ασφαλίσεως προβλέπεται ότι «εφόσον ανακύψει διαφορά ή αμφισβήτηση σε σχέση με την παρούσα σύμβαση, η εταιρία θα υπαχθεί στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων της κατοικίας του αντισυμβαλλομένου».

14. Κατά τη διάρκεια του έτους, η γαλλική εταιρία SARL Calland Réalisations πραγματοποίησε διάφορες εργασίες μονώσεων για την εταιρία SA Établissements Bernard Laiterie du Chatelard (στο εξής: Laiterie du Chatelard) στην Eydoche (Γαλλία), συνιστάμενες στην τοποθέτηση τοιχωμάτων με γέμιση από πολυουρεθάνη, κατασκευής της εταιρίας που τότε ονομαζόταν Plast'Europ.

15. Από πραγματογνωμοσύνη που διενεργήθηκε διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν ελαττώματα στο σχεδιασμό και την κατασκευή των εν λόγω τοιχωμάτων και ότι τα ελαττώματα αυτά καθιστούσαν τις εγκαταστάσεις στις οποίες ασκούσε τις δραστηριότητές της η Laiterie du Chatelard ακατάλληλες για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονταν.

16. Με τις από 1ης και 12 Μαρτίου αγωγές της ενώπιον του tribunal de grande instance της Bourgoin-Jallieu (Γαλλία), η εν λόγω επιχείρηση ζητούσε αποζημίωση α) από την SA Abeille Assurances, ασφαλίστρια της SARL Calland Réalisations, β) την SFIP, γ) την SMABTP, στην οποία ήταν ασφαλισμένη η SFIP για επαγγελματική ευθύνη, δ) την SA AXA Global Risks και ε) την SA Zurich International, στις οποίες ήταν ασφαλισμένη η SFIP κατά διαφόρων άλλων κινδύνων.

17. Στο πλαίσιο της εν λόγω δίκης, η SFIP προσεπικάλεσε, δυνάμει του άρθρου 10, εδάφιο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, όλες τις βελγικές ασφαλιστικές εταιρίες οι οποίες είχαν συνάψει το 1988 την ασφαλιστική σύμβαση με την Recticel.

18. Οι προσεπικληθείσες βελγικές ασφαλιστικές εταιρίες προέβαλαν ένσταση ελλείψεως κατά τόπον αρμοδιότητας του tribunal της Bourgoin-Jallieu, επικαλούμενες το άρθρο Κ του ασφαλιστηρίου, κατά το οποίο αρμόδιο για την επίλυση της διαφοράς ήταν το δικαστήριο του τόπου όπου είχε την έδρα της η Recticel, ήτοι το tribunal de première instance [πρωτοδικείο] των Βρυξελλών.

19. Με απόφασή του της 13ης Σεπτεμβρίου 2002, το tribunal de grande instance της Bourgoin-Jallieu έκανε δεκτή την ένσταση των βελγικών ασφαλιστικών εταιριών περί ελλείψεως αρμοδιότητος και παρέπεμψε την υπόθεση στο βελγικό δικαστήριο, το οποίο θεώρησε αρμόδιο να αποφανθεί επί της αξιώσεως της SFIP κατά των εν λόγω ασφαλιστικών εταιριών.

20. Η SFIP προσέβαλε την απόφαση αυτή περί παραπομπής της διαφοράς στα βελγικά δικαστήρια ενώπιον του cour d'appel της Grenoble, το οποίο, έχοντας αμφιβολίες σχετικά με την ορθή ερμηνεία της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δυνάμει του Πρωτοκόλλου του Λουξεμβούργου της 3ης Ιουνίου 1971 [3], το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι δυνατόν να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο, επί συμβάσεως ασφαλίσεως συναφθείσας μεταξύ του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του που κατοικούν αμφότεροι στο ίδιο κράτος μέλος, ρήτρα περί απονομής δικαιοδοσίας στα δικαστήρια του εν λόγω κράτους, μολονότι ο ίδιος δεν συνήνεσε προσωπικά σε αυτή τη ρήτρα, η ζημία επήλθε εντός άλλου κράτους μέλους και αυτός ενήγαγε επίσης ενώπιον δικαστηρίου του άλλου αυτού κράτους μέλους ασφαλιστές με έδρα στο τελευταίο αυτό κράτος.»

21. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Επιτροπή και οι ασφαλιστικές εταιρίες Gerling Konzern, Mutuelles du Mans, Axa Belgium, Zurich International Belgique, Ace Insurance, Fortis Corporate Insurance (στο εξής: οι ασφαλιστικές εταιρίες).

22. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 27ης Οκτωβρίου 2004, παρενέβησαν οι εταιρίες Axa Belgium και Gerling Konzern και οι κυβερνήσεις της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή.

IV — Νομική ανάλυση

23. Με το προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε, το παραπέμπον δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν συμφωνία περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας, συναφθείσα κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 12, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο ή στον δικαιούχο ασφαλιστικής συμβάσεως, στην περίπτωση

3 — ΕΕ 1975 L 204, σ. 28.

που τα πρόσωπα αυτά διαφέρουν από τα πρόσωπα που συνήψαν την ασφαλιστική σύμβαση και έχουν τη συνήθη διαμονή τους (ή την κατοικία τους) σε άλλο κράτος μέλος από το κράτος συνήθους διαμονής ή κατοικίας του συνάψαντος τη σύμβαση (και του ασφαλιστή).

24. Στις παρατηρήσεις που εξέθεσαν στο Δικαστήριο, οι παρεμβαίνοντες διάδικοι έδωσαν στο ερώτημα αυτό αντικρουόμενες απαντήσεις.

25. Σύμφωνα με τη μία από τις απόψεις αυτές, την οποία υποστήριξε η Επιτροπή με επιχειρήματα στα οποία θα επανέλθω στη συνέχεια, ρήτρα περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας περιεχόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ ασφαλιστού και του αντισυμβαλλομένου του, ο οποίος ασφαλίζει τα συμφέροντα τρίτου, δεν μπορεί να αντιταχθεί στον εν λόγω τρίτο δικαιούχο. Κατά συνέπεια, στην προκειμένη περίπτωση, η ρήτρα περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας που συνήψε η Recticel με τις ασφαλιστικές εταιρίες δεν μπορεί να αντιταχθεί στη SFIP.

26. Αντίθετα, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ασφαλιστικές εταιρίες υποστηρίζουν την άποψη ότι η εν λόγω ρήτρα μπορεί κάλλιστα να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο τρίτο και, κατά συνέπεια, εν προκειμένω, στη SFIP.

27. Η Γαλλική Κυβέρνηση συνετάχθη επίσης, στη συνέχεια, με την άποψη αυτή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, μολονότι στις γραπτές παρατηρήσεις της είχε αναλύσει επιμελώς αμφότερες τις αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις, εκτιμώντας ότι ήταν και οι δύο εύλογες.

28. Υπό τις συνθήκες αυτές, προκειμένου να λάβω θέση όσον αφορά τις δύο αυτές απόψεις, είναι σκόπιμο να ανατρέξω προηγουμένως εν συντομία στο σύνολο των διατάξεων της συμβάσεως που αναφέρονται στη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων σε περίπτωση διαφορών από ασφαλιστικές συμβάσεις.

29. Υπενθυμίζεται σχετικά ότι οι κανόνες περί δικαιοδοσίας που περιέχονται στο τμήμα 3 της συμβάσεως υπαγορεύθηκαν από την ανάγκη να προστατευθούν πρόσωπα όπως ο αντισυμβαλλόμενος στην ασφαλιστική σύμβαση, ο ασφαλισμένος και ο τρίτος δικαιούχος, τα οποία «συχνότατα βρίσκ[ονται] αντιμέτωπ[α] με προκαθορισμένη σύμβαση, της οποίας οι ρήτρες δεν είναι πλέον διαπραγματεύσιμες, και τα οποία είναι από οικονομική άποψη ασθενέστερα» [4] στο πλαίσιο της ασφαλιστικής συμβατικής σχέσης.

30. Ουσιαστικά, η προστασία αυτή εξασφαλίζεται με δύο τρόπους. Αν ενάγων είναι ο ασφαλιστής, το άρθρο 11 της συμβάσεως καθιστά αποκλειστικώς αρμόδιο το δικαστήριο της κατοικίας του ασθενέστερου μέρους. Αν, αντίθετα, η αγωγή ασκείται από τον ασθενέστερο, του παρέχεται η δυνατότητα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, σημεία 1 και 2, της συμβάσεως να εναγάγει τον ασφαλιστή είτε ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας του είτε ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του αντισυμβαλλομένου.

4 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, Group Josi Reinsurance Company SA, C-412/98, Συλλογή 2000, σ. I-5925, σκέψη 64. Επίσης, απόφαση της 14ης Ιουλίου 1983, Gerling κ.λπ., 201/82, Συλλογή 1983, σ. 2503, σκέψη 17.

31. Στις δύο αυτές περιπτώσεις, πρέπει να προστεθούν και δύο άλλες περιπτώσεις ειδικής αρμοδιότητας που προβλέπονται στα άρθρα 9 και 10 της συμβάσεως και αφορούν ασφάλιση ευθύνης.

32. Ειδικότερα, το άρθρο 9 ορίζει, καθόσον ενδιαφέρει εν προκειμένω, ότι ο ασφαλιστής μπορεί να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός. Εξάλλου, το άρθρο 10, πρώτο εδάφιο, προβλέπει τη δυνατότητα προσεπικλήσεως του ασφαλιστή από τον ασφαλισμένο, ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της αγωγής του ζημιωθέντος κατά του ασφαλισμένου, αν το δίκαιο του δικαστηρίου αυτού το επιτρέπει.

33. Τέλος, η προστασία του ασθενέστερου μέρους στη σχέση ασφαλίσεως συμπληρώνεται με την επιβολή αυστηρών προϋποθέσεων όσον αφορά την ισχύ ενδεχομένων ρητρών που προβλέπουν αποκλίσεις από τους κανόνες περί δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας που καθιερώνονται με τις άλλες διατάξεις του τμήματος 3, που παρατέθηκαν ανωτέρω.

34. Το άρθρο 12 της συμβάσεως προβλέπει, όντως, ότι είναι δυνατή παρέκκλιση από τους κανόνες περί αρμοδιότητος για εκδίκαση ασφαλιστικών διαφορών, βάσει συμφωνιών περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας. Συγχρόνως, ωστόσο, επιβάλλει όρους που σκοπό έχουν να αποτρέψουν την περιέλευση σε δυσμενή θέση, συνεπεία των ρητρών αυτών, του ασθενέστερου μέρους στη σύμβαση ασφαλίσεως. Συγκεκριμένα, απαιτείται i) το εν λόγω ασθενέστερο μέρος να έχει αποδεχθεί ρητά τις συνέπειες της ρήτρας μετά τη γένεση της διαφοράς (άρθρο 12, σημείο 1), ii) η επιλογή του δικαστηρίου στο οποίο απονέμεται αρμοδιότητα να συνάδει με την προστασία των συμφερόντων του (άρθρο 12, σημεία 2 και 3), iii) να μην υφίσταται κανένα μέρος χρήζον προστασίας (άρθρο 12, σημεία 4 και 5).

35. Επομένως, η σύμβαση, χωρίς να θίγει την αρχή της αυτονομίας των μερών, στην οποία αποδίδει επίσης ιδιαίτερη σημασία[5], αποτρέπει το ενδεχόμενο να διακυβευτεί η προστασία του ασθενέστερου μέρους με την υιοθέτηση ρήτρας περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, η οποία θα μπορούσε να επιβάλλεται από τους ασφαλιστές χάρη στη θέση ισχύος στην οποία βρίσκονται κατά τη διαπραγμάτευση για τη σύναψη της ασφαλιστικής συμβάσεως.

36. Μετά τις επισημάνσεις αυτές, μπορώ να προχωρήσω στην εις βάθος εξέταση του άρθρου 12, σημείο 3, της συμβάσεως, που συνιστά αναμφισβήτητα την κρισιμότερη διάταξη για την παρούσα υπόθεση.

37. Όπως ανέφερα, η εν λόγω διάταξη επιτρέπει στα μέρη της ασφαλιστικής συμβάσεως να αποκλίνουν από τους συνήθεις κανόνες περί δικαιοδοσίας που παρατίθενται ανωτέρω, περιλαμβάνοντας στο κείμενο της συμβάσεως ρήτρα «που, έχοντας συναφθεί ανάμεσα σε ασφαλιστή και αντισυμβαλλόμενο με κατοικία ή συνήθη διαμονή κατά το χρόνο συνάψεως της συμβάσεως στο ίδιο συμβαλλόμενο κράτος, απονέμει διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του κράτους αυτού, ακόμα και αν το ζημιογόνο γεγονός συμβεί στην αλλοδαπή, εκτός αν το δίκαιό του απαγορεύει τέτοιες συμφωνίες».

5 — Απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1978, 1978, Meeth κατά Glacetal, 23/78, Συλλογή, τόμος 1978, σ. 637, σκέψη 5.

38. Πρέπει να παρατηρηθεί, κατ' αρχάς, ότι σκοπός της παρεκκλίσεως αυτής είναι κυρίως να παράσχει στον ασφαλιστή τη δυνατότητα να αποκλείσει το ενδεχόμενο να του αντιταχθούν οι κανόνες περί δικαιοδοσίας που περιέχονται στα άρθρα 9 και 10 της συμβάσεως. Πράγματι, χάρη στη ρήτρα αυτή, ο ασφαλιστής μπορεί να αποφύγει τόσο να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου στην περιφέρεια του οποίου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός (άρθρο 9) όσο και να προσεπικληθεί από τον ασφαλισμένο ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της αγωγής του ζημιωθέντος κατά του ασφαλισμένου (άρθρο 10) [6].

39. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, μια τέτοια συμφωνία περί παρεκκλίσεως από τους βασικούς κανόνες περί δικαιοδοσίας δεν μπορεί να βλάψει τον αντισυμβαλλόμενο του ασφαλιστή, δεδομένου ότι βασίζεται στην υπόθεση ότι ο ασφαλιστής και ο αντισυμβαλλόμενός του έχουν την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή τους στο ίδιο κράτος, γεγονός που δικαιολογεί την αναγνώριση της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους.

40. Αντιθέτως, προβλήματα ανακύπτουν στην περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, ο ασφαλισμένος και ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή δεν είναι το αυτό πρόσωπο, ο δε πρώτος διαμένει σε άλλο κράτος μέλος απ' ό,τι ο ασφαλιστής και ο αντισυμβαλλόμενός του στη σύμβαση ασφαλίσεως.

41. Επ' αυτού, η Επιτροπή θεωρεί, όπως προανέφερα, ότι η ανάγκη να προστατευθεί ο ασφαλισμένος τρίτος επιβάλλει να γίνει δεκτό ότι η ρήτρα περί δικαιοδοσίας δεν μπορεί να αντιταχθεί στον εν λόγω τρίτο.

42. Αντίθετα, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και οι ασφαλιστικές εταιρίες επικαλούνται, σε συνδυασμό με άλλα επιχειρήματα στα οποία θα επανέλθω στη συνέχεια, την ανάγκη ασφαλείας του δικαίου, για να θεμελιώσουν την άποψη ότι η επίμαχη ρήτρα, ακόμη και αν έχει συναφθεί μεταξύ του ασφαλιστή και του αντισυμβαλλομένου του, μπορεί, παρά ταύτα, να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο. Πράγματι, κατά την άποψή τους, μόνο με τον τρόπο αυτό μπορεί να προστατευθεί ουσιαστικά το συμφέρον του ασφαλιστή να ενάγεται ενώπιον ενός μόνο δικαστηρίου το οποίο έχει ορισθεί εκ των προτέρων, ειδικά προκειμένου για διαφορές αφορώσες ασφάλιση ευθύνης.

43. Η άποψή μου, που δηλώνω ευθύς εξ αρχής, είναι ότι από το γράμμα του άρθρου 12, σημείο 3, δεν μπορεί να συναχθεί με βεβαιότητα η ορθή απάντηση στο ερώτημα αυτό. Πράγματι, η εν λόγω διάταξη αρκείται στην απαρίθμηση των προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί η παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας την οποία προβλέπει και ουδέν αναφέρει σχετικά με το ζήτημα που βρίσκεται στο επίκεντρο της παρούσης διαφοράς. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται, άλλωστε, από το ότι, ακριβώς επί της γραμματικής ερμηνείας της διατάξεως αυτής, οι παρεμβαίνοντες διάδικοι κατέληξαν σε αντίθετα συμπεράσματα.

44. Συγκεκριμένα, κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, η διατύπωση του άρθρου 12, σημείο 3, της συμβάσεως καταδεικνύει ότι ρήτρα περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, η οποία πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην εν λόγω διάταξη, μπορεί κάλλιστα

6 — Υπενθυμίζεται ότι ο ζημιωθείς έχει τη δυνατότητα να προσφύγει στο δικαστήριο της κατοικίας του ασφαλισμένου ή στο δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2 και του άρθρου 5, σημείο 3, της συμβάσεως, αντιστοίχως.

να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο τρίτο και στον δικαιούχο. Κατά την άποψή της, αν τα μέρη που συνήψαν τη σύμβαση είχαν την πρόθεση να επιφυλάξουν στα πρόσωπα αυτά διαφορετική μεταχείριση απ' ό,τι στον αντισυμβαλλόμενο του ασφαλιστή, έτσι ώστε μια εγκύρως συναφθείσα ρήτρα περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας να μην μπορεί να τους αντιταχθεί, τίποτε δεν τους εμπόδιζε να το δηλώσουν ρητά. Πράγματι, οσάκις οι συντάκτες της συμβάσεως θέλησαν να διακρίνουν μεταξύ του αντισυμβαλλομένου του ασφαλιστή και των άλλων εμπλεκομένων προσώπων, το έκαναν φανερά. Αυτό συνέβη, για παράδειγμα, στην περίπτωση του άρθρου 12, σημείο 2, το οποίο επιτρέπει ρητώς τις συμφωνίες περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας «που επιτρέπουν στον αντισυμβαλλόμενο, *τον ασφαλισμένο ή τον δικαιούχο* να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα» [7]. Η απουσία διακρίσεως, στο πλαίσιο του άρθρου 12, σημείο 3, μεταξύ της καταστάσεως του αντισυμβαλλομένου του ασφαλιστή και των άλλων εμπλεκομένων προσώπων μπορεί, εξ αντιδιαστολής, να θεωρηθεί ότι καταδεικνύει ότι οι καταστάσεις των μερών αυτών εξομοιώνονται και, κατά συνέπεια, είναι δυνατόν να αντιταχθούν στους τρίτους οι ρήτρες που έχουν συναφθεί με βάση τη διάταξη αυτή.

45. Εξάλλου, συνεχίζει το Ηνωμένο Βασίλειο, το να υποστηρίζεται ότι το άρθρο 12, σημείο 3, σκοπεί να παράσχει στον ασφαλισμένο τρίτο και στον δικαιούχο προστασία διαφορετική από αυτήν που παρέχει στον συνάψαντα την ασφαλιστική σύμβαση προϋποθέτει την υιοθέτηση ανεπίτρεπτης «δημιουργικής ερμηνείας» της διατάξεως, αφού επιβάλλει περιορισμό στη δυνατότητα επικλήσεώς της τον οποίο το άρθρο 12 δεν προβλέπει ούτε άμεσα ούτε έμμεσα.

7 — Έμφαση του γράφοντος.

46. Προς ενίσχυση της απόψεώς της, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου επικαλείται, επιπλέον, το νομοθέτημα που διαδέχθηκε τη σύμβαση, ήτοι τον κανονισμό (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: ο κανονισμός 44/2001) [8]. Η διάταξη του κανονισμού που αντιστοιχεί στο άρθρο 12, σημείο 3, της συμβάσεως, δηλαδή το άρθρο 13, σημείο 3, δεν περιέχει καμία αναφορά στον ασφαλισμένο τρίτο ή στον δικαιούχο, ενώ τα πρόσωπα αυτά κατονομάζονται σε άλλες διατάξεις αφορώσες τη συμφωνία περί δικαιοδοσίας, προκειμένου για ασφαλιστικές διαφορές και, ιδίως, στο άρθρο 9, σημείο 1, στοιχείο β', το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 8, σημείο 2, της συμβάσεως [9].

47. Το στοιχείο αυτό επιβεβαιώνει, κατά την εν λόγω κυβέρνηση, ότι, οσάκις ο κοινοτικός νομοθέτης είχε την πρόθεση να θεσπίσει διατάξεις αφορώσες ειδικά τον ασφαλισμένο τρίτο ή τον δικαιούχο, το έπραξε με σαφή τρόπο.

48. Η Επιτροπή έχει τελείως διαφορετική άποψη, αφού θεωρεί ότι, από τη σιωπή του άρθρου 12, σημείο 3, της συμβάσεως όσον αφορά τον ασφαλισμένο τρίτο και τον δικαιούχο, πρέπει να συναχθεί ότι τα εν λόγω πρόσωπα αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή. Άλλωστε, προσθέτει η Επιτροπή, αναστρέφοντας το επιχείρημα του

8 — ΕΕ 2001, L 12, σ. 1.

9 — Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, ο ασφαλιστής που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους μπορεί να εναχθεί «σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή έχει την κατοικία του». Στο δε άρθρο 9, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, ορίζεται ότι το ίδιο αυτό πρόσωπο μπορεί να εναχθεί «σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον την αγωγή έχει ασκήσει ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος ή ο δικαιούχος, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο ενάγων έχει την κατοικία του».

Ηνωμένου Βασιλείου, αν πρόθεση των συντακτών της συμβάσεως ήταν να υπαγάγει τα τρία αυτά μέρη σε ένα και το αυτό καθεστώς, θα το είχαν δηλώσει ρητώς, όπως έπραξαν στο πλαίσιο του προαναφερθέντος σημείου 2 του άρθρου 12.

49. Το γεγονός ότι προβάλλονται αυτά τα εκ διαμέτρου αντίθετα επιχειρήματα επιβεβαιώνει, κατά τη γνώμη μου, ότι από το γράμμα του άρθρου 12, σημείο 3, δεν είναι δυνατό να αντληθούν ακριβείς και αναμφισβήτητες ενδείξεις για το νόημα της εν λόγω διατάξεως.

50. Εξάλλου, δεν πιστεύω ότι η νομολογία του Δικαστηρίου, και ιδίως η απόφαση Gerling [10], την οποία επικαλέστηκαν οι παρεμβαίνουσες για να αντλήσουν, και πάλι, επιχειρήματα προς θεμελίωση της θέσεως που καθεμιά τους υποστηρίζει, μπορεί να συμβάλει θετικά στην ερμηνεία αυτή.

51. Είναι, βεβαίως, αλήθεια ότι, στην περίπτωση εκείνη, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι, προκειμένου περί συμβάσεως ασφαλίσεως μεταξύ ασφαλιστού και του αντισυμβαλλομένου του, ο οποίος συνήψε τη σύμβαση για ίδιο λογαριασμό και για λογαριασμό τρίτων, οι εν λόγω τρίτοι δικαιούνται να αντιτάξουν στον ασφαλιστή τη ρήτρα περί διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχεται στη σύμβαση [11]. Είναι, όμως, επίσης αλήθεια ότι η επίμαχη ρήτρα στην εν λόγω υπόθεση βασιζόταν στο άρθρο 12, σημείο 2, της συμβάσεως, το οποίο διέπεται από διαφορετική λογική απ' ό,τι το άρθρο 12, σημείο 3. Πράγματι, όπως υπενθύμισα ήδη, το άρθρο 12, σημείο 2, επιτρέπει τη σύναψη συμφωνιών περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, οι οποίες «επιτρέπουν στον αντισυμβαλλόμενο, τον ασφαλισμένο ή τον δικαιούχο να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα».

52. Είναι σαφές, επομένως, ότι μια ρήτρα αυτού του είδους δεν μπορεί να βλάψει καθ' οιονδήποτε τρόπο τα ασθενέστερα μέρη στη σύμβαση ασφαλίσεως, δεδομένου ότι, όχι μόνο δεν αποκλείει την εφαρμογή των κανόνων περί δικαιοδοσίας που καθιερώνει η σύμβαση προκειμένου για ασφαλιστικές συμβάσεις, αλλά και προσθέτει ακόμη ένα αρμόδιο δικαστήριο σε αυτά που μπορεί να έχουν δικαιοδοσία με βάση τους εν λόγω κανόνες. Κατά συνέπεια, όχι μόνο επιτυγχάνεται ο σκοπός της προστασίας των ασθενέστερων μερών στο πλαίσιο της ασφαλιστικής συμβάσεως αλλά και επιτείνεται περαιτέρω η προστασία τους.

53. Αντίθετα, οι ρήτρες στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 12, σημείο 3, καθιερώνουν δικαιοδοσία η οποία αποκλείει τις άλλες δυνατότητες που προβλέπονται από τις διατάξεις του τμήματος 3 της συμβάσεως. Επομένως, θα μπορεί να γίνει δεκτό ότι είναι δυνατό να αντιταχθούν στους τρίτους όταν και μόνον όταν αυτό δεν συνεπάγεται μείωση της προστασίας του ασφαλισμένου, η οποία αποτελεί την αρχή που διέπει τους οικείους κανόνες της συμβάσεως.

54. Επομένως, δεδομένου ότι διαφέρουν σε τέτοιο βαθμό οι δύο διατάξεις, από άποψη στόχων και αποτελεσμάτων, δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να θεωρηθεί βάσιμος ο ισχυρισμός της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και των ασφαλιστικών εταιριών,

10 — Παρατίθεται ανωτέρω.

11 — Όπ.π., σκέψη 20.

σύμφωνα με τον οποίο, εφόσον έχει γίνει δεκτό στη νομολογία ότι ο ασφαλισμένος μπορεί να επικαλεστεί ρήτρα περί δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 12, σημείο 2, της συνθήκης, δεν υπάρχει κανένας λόγος να αποκλειστεί η δυνατότητα να αντιταχθεί σε αυτόν μια ρήτρα συναφθείσα δυνάμει του άρθρου 12, σημείο 3.

55. Όπως και το κείμενο της ίδιας της διατάξεως, η σχετική με την εν λόγω διάταξη κοινοτική νομοθεσία σαφώς δεν παρέχει αξιόπιστα σημεία αναφοράς ικανά να συμβάλουν στην εξεύρεση απαντήσεως στο προδικαστικό ερώτημα. Επομένως, δεν απομένει παρά η συστηματική ερμηνεία των διατάξεων της συμβάσεως που αφορούν τις ασφαλιστικές συμβάσεις.

56. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σκόπιμο να υπομνησθεί ότι, όπως έχει τονισθεί επανειλημμένως, σκοπός των εν λόγω διατάξεων είναι να προστατεύσουν τα ασθενέστερα μέρη στη σύμβαση ασφαλίσεως, δηλαδή τον αντισυμβαλλόμενο του ασφαλιστή, τον ασφαλισμένο και τον δικαιούχο.

57. Αν ληφθεί η σκέψη αυτή ως αφετηρία στην προσπάθεια εξευρέσεως απαντήσεως στο τεθέν ερώτημα, θα πρέπει να ερευνηθεί αν, σε περίπτωση ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως από τον ζημιωθέντα κατά του αστικώς υπευθύνου, ο οποίος είναι ασφαλισμένος κατά του κινδύνου που συνδέεται με την αστική ευθύνη αλλά δεν είναι και το πρόσωπο που συνήψε την ασφαλιστική σύμβαση, ο ασφαλισμένος αστικώς υπεύθυνος μπορεί να υποστεί πράγματι ζημία συνεπεία της εφαρμογής της ρήτρας περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχεται στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

58. Υπενθυμίζεται στο πλαίσιο αυτό ότι, προκειμένου για αστική ευθύνη, ο υπεύθυνος μπορεί να εναχθεί από τον ζημιωθέντα όχι μόνο ενώπιον του δικαστηρίου της δικής του κατοικίας (άρθρο 2 της συμβάσεως) αλλά και ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός (άρθρο 5, σημείο 3, της συμβάσεως).

59. Με την ιδιότητά του δε του ασφαλισμένου κατά κινδύνων αστικής ευθύνης, ο ασφαλισμένος θα ετύγχανε και στις δύο περιπτώσεις κατάλληλης προστασίας στις σχέσεις του με τον ασφαλιστή, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 10, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως.

60. Πράγματι, στην πρώτη περίπτωση, μπορεί να προσεπικαλέσει τον ασφαλιστή ενώπιον του δικαστηρίου της δικής του κατοικίας. Στη δεύτερη περίπτωση, η επιλογή υποβολής της ένδικης διαφοράς με τον ασφαλιστή ενώπιον άλλου δικαστηρίου αφήνεται στην απόλυτη διακριτική ευχέρεια του ασφαλισμένου. Ο τελευταίος είναι πράγματι ελεύθερος να προσεπικαλέσει τον ασφαλιστή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, το οποίο έχει στενότερους δεσμούς με τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, ή να ασκήσει αυτόνομη αγωγή κατά του ασφαλιστή ενώπιον του δικαστηρίου της δικής του κατοικίας.

61. Αν, σε μια τέτοια περίπτωση, υπεισέρχεται και συμφωνία περί δικαιοδοσίας σαν αυτήν που προβλέπεται στο άρθρο 12, σημείο 3, της συμβάσεως, ο ασφαλισμένος, *ο οποίος είναι επίσης ένα από τα μέρη της ασφαλιστικής συμβάσεως* και ο οποίος ενά-

γεται από τον ζημιωθέντα ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, δεν μπορεί, με βάση τη ρήτρα αυτή, να προσεπικαλέσει τον ασφαλιστή ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου, αλλά έχει, ωστόσο, τη δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματά του στο πλαίσιο αυτόνομης αγωγής ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου της κατοικίας του (ο οποίος, εξ ορισμού, στην εξεταζόμενη υποθετική περίπτωση είναι κοινός για τον ασφαλισμένο και τον ασφαλιστή). Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ρήτρα περί ορισμού αρμοδίου δικαστηρίου δεν αντίκειται κατ' αναπότρεπτο τρόπο στον στόχο που συνίσταται στην προστασία του ασθενέστερου μέρους, ο οποίος διαπνέει ολόκληρο το τμήμα της συμβάσεως που αφορά τις ασφάλειες.

62. Αντίθετα, όταν πρόκειται, όπως στην παρούσα υπόθεση, για *ασφαλισμένο τρίτο στο πλαίσιο της συμβάσεως ασφαλίσεως*, ο οποίος κατοικεί (όπως εν προκειμένω) σε κράτος μέλος άλλο από αυτό στο οποίο έχει την έδρα του ο ασφαλιστής, αποτέλεσμα της εφαρμογής της ρήτρας περί παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας θα ήταν να του στερήσει τόσο τη δυνατότητα να προσφύγει στο δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός όσο και τη δυνατότητα να προσφύγει στο δικαστήριο του τόπου της δικής του κατοικίας, υποχρεώνοντάς τον να προβάλει τις αξιώσεις του κατά του ασφαλιστή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας του τελευταίου.

63. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό, όπως υποστηρίζουν το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ασφαλιστικές εταιρίες, ότι η αδυναμία αντιτάξεως της ρήτρας στον ασφαλισμένο τρίτο ή στον δικαιούχο σημαίνει ότι η ασφαλιστική σύμβαση παρέχει στα πρόσωπα αυτά περισσότερα δικαιώματα από αυτά που παρέχει στον αντισυμβαλλόμενο του ασφαλιστή, κατά του οποίου η εν λόγω ρήτρα μπορεί, αντίθετα να αντιταχθεί. Πράγματι, όπως προκύπτει από τα προηγηθέντα, όταν (όπως εν προκειμένω) το κράτος της κατοικίας ή της συνήθους διαμονής του ασφαλισμένου τρίτου ή του δικαιούχου δεν είναι το ίδιο με το κράτος όπου κατοικούν τόσο ο ασφαλιστής όσο και ο αντισυμβαλλόμενός του, η εφαρμογή της ρήτρας περί δικαιοδοσίας στην περίπτωσή τους θα τους στερούσε τη δυνατότητα να προσφύγουν στα δικαστήρια της κατοικίας τους, πράγμα που, αντίθετα, δεν θα συνέβαινε στον αντισυμβαλλόμενο του ασφαλιστή.

64. Είναι δε σαφές ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, θα διακυβευόταν σοβαρά η αρχή της προστασίας των ασθενέστερων μερών, η οποία διαπνέει το τμήμα 3 της συμβάσεως.

65. Εξάλλου, αν υιοθετείτο η επικρινόμενη εν προκειμένω άποψη, το αποτέλεσμα θα ήταν το ίδιο και στην περίπτωση που ενάγων θα ήταν ο ασφαλιστής και θα ασκούσε αγωγή κατά του ασφαλισμένου τρίτου.

66. Πράγματι, το άρθρο 11 της συμβάσεως ορίζει, υπό μορφή γενικού κανόνα (και για λόγους που ανάγονται, όπως αναφέρθηκε επανειλημμένως, στην προστασία του ασθενέστερου μέρους στο πλαίσιο της συμβάσεως) ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η αγωγή του ασφαλιστή μπορεί να ασκηθεί μόνον «ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, ανεξάρτητα αν είναι αντισυμβαλλόμενος, ασφαλισμένος ή δικαιούχος».

67. Ωστόσο, αν έχει συναφθεί ρήτρα περί δικαιοδοσίας πληρούσα τις προϋποθέσεις

του άρθρου 12, σημείο 3, και κριθεί ότι μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο τρίτο, η προστασία που παρέχεται από το άρθρο 11 θα υπονομευόταν αναπόφευκτα, δεδομένου ότι το ασθενέστερο μέρος θα εναγόταν ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας ή της έδρας του ασφαλιστή.

68. Για τους ίδιους λόγους, μπορεί, επίσης, να αποκρουστεί το επιχείρημα που προσπαθεί να θεμελιώσει το Ηνωμένο Βασίλειο στον προαναφερθέντα κανονισμό 44/2001, ο οποίος αντικατέστησε τη Σύμβαση των Βρυξελλών, επικαλούμενο την ταυτότητα του περιεχομένου του άρθρου 13 του κανονισμού και του άρθρου 12 της συμβάσεως (βλ. κατωτέρω παραγράφους 46 επ.).

69. Επ' αυτού, πρέπει να επισημανθεί, καταρχάς, ότι, μολονότι οι διατάξεις του εν λόγω κανονισμού δεν έχουν εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση [12], οι τροποποιήσεις τις οποίες επέφερε ο κανονισμός σε σχέση με το επίμαχο ζήτημα δεν στερούνται, παρά ταύτα, ενδιαφέροντος για την παρούσα ανάλυση, ακριβώς λόγω της ταυτότητας του περιεχομένου της παλαιάς και της νέας διατάξεως στην οποία αναφέρθηκα προηγουμένως.

70. Υπενθυμίζεται ότι στη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αναφέρεται ότι «[σ]τις συμβάσεις ασφάλισης [...] είναι σκόπιμο να προστατεύεται ο ασθενέστερος διάδικος με ευνοϊκότερους για τα συμφέροντά του κανόνες δικαιοδοσίας».

71. Προς τον σκοπό αυτό, το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001 ενίσχυσε την προστασία που παρέχεται στα ασθενέστερα μέρη στο πλαίσιο της συμβάσεως ασφαλίσεως σε σχέση με τα προβλεπόμενα στη Σύμβαση των Βρυξελλών, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ενάγουν τον ασφαλιστή όχι μόνο ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου της κατοικίας του αλλά και «σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον την αγωγή έχει ασκήσει ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή, ο ασφαλισμένος ή ο δικαιούχος, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο ενάγων έχει την κατοικία του» [13].

72. Έτσι, αντί της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του συνάψαντος την ασφαλιστική σύμβαση και μόνο, που προβλέπεται στο άρθρο 8, σημείο 2, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ο κανονισμός 44/2001 παρέχει επίσης στον ασφαλισμένο τρίτο τη δυνατότητα, την οποία δεν είχε με βάση την οδηγία, να εναγάγει τον ασφαλιστή ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου της κατοικίας του.

73. Όμως, το γεγονός ότι οι συντάκτες του κανονισμού, μολονότι μεριμνούν περισσότερο απ' ό,τι οι διατάξεις του 1968 για την προστασία των ασθενέστερων μερών εκτός του συνάψαντος την ασφαλιστική σύμβαση, δεν θεώρησαν αναγκαίο να τροποποιήσουν τον κανόνα του άρθρου 12, σημείο 3, της συμβάσεως, τον οποίο περιέλαβαν στον κανονισμό σχεδόν αυτολεξεί [στο άρθρο

12 — Το άρθρο 66, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 ορίζει ότι «οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται καθώς και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του», η οποία ορίστηκε στην 1η Μαρτίου 2002. Όπως προαναφέρθηκε, η SA Etablissements Bernard Laiterie du Chatelard άσκησε την αγωγή της ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου την 1η Μαρτίου 2001.

13 — Υπογράμμιση δική μου.

13, σημείο 3], δείχνει, κατά την άποψή μου, ότι ο κοινοτικός νομοθέτης έκρινε ότι οι ρήτρες περί δικαιοδοσίας που συνάπτονται δυνάμει της εν λόγω διατάξεως δεν είναι δυνατόν να αντιταχθούν στα εν λόγω πρόσωπα.

74. Όντως, αν γινόταν δεκτό ότι μία ρήτρα περί δικαιοδοσίας σαν αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 12, σημείο 3, της συμβάσεως και στο άρθρο 13, σημείο 3, του κανονισμού που συνιστά τη διάδοχο διάταξη, μπορεί επίσης να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο τρίτο και στον δικαιούχο που έχουν την κατοικία τους σε άλλο κράτος μέλος, οι τελευταίοι θα αναγκάζονταν οπωσδήποτε να προσφύγουν στο δικαστήριο του τόπου κατοικίας του ασφαλιστή, στερούμενοι έτσι τη δυνατότητα, την οποία προέβλεπε ήδη η σύμβαση και την οποία διατήρησε ο κανονισμός [14], να επιδιώξουν την προστασία των δικαιωμάτων τους ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, καθώς και τη δυνατότητα που προβλέπει προς όφελός τους το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού, να προσφύγουν στο δικαστήριο του τόπου κατοικίας τους.

75. Αυτό δε, θα επαναλάβω και πάλι, δεν συμβιβάζεται με τον επιδιωκόμενο από την κοινοτική νομοθεσία σκοπό της προστασίας των ασθενέστερων μερών στο πλαίσιο της ασφαλιστικής σχέσεως.

76. Φρονώ, επομένως, ότι όλες αυτές οι σκέψεις που ανάγονται στο σύστημα των κοινοτικών διατάξεων συνηγορούν μάλλον υπέρ της υιοθετήσεως, μεταξύ των απόψεων που υποστηρίχθηκαν, εκείνης σύμφωνα με την οποία η ρήτρα περί δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 12, σημείο 3, της συμβάσεως, δεν μπορεί να αντιταχθεί σε ασφαλισμένο που είναι τρίτος σε σχέση με την ασφαλιστική σύμβαση.

77. Ωστόσο, χάριν της πληρότητας, θα πρέπει να εξετάσω και τις αντιρρήσεις που διατύπωσαν σε σχέση με την άποψη αυτή οι ασφαλιστικές εταιρίες και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου.

78. Η πρώτη από τις αντιρρήσεις αυτές στηρίζεται, όπως προαναφέρθηκε, στην ανάγκη για ασφάλεια του δικαίου. Ο ασφαλιστής, υποστηρίχθηκε, πρέπει να γνωρίζει με βεβαιότητα, ήδη κατά τη στιγμή που συνάπτεται η σύμβαση, ποιο δικαστήριο θα είναι αρμόδιο να κρίνει όλες τις διαφορές που ενδέχεται να ανακύψουν στο πλαίσιο και σε σχέση με την εν λόγω σύμβαση. Αυτό δε δεν θα είναι δυνατό, εφόσον υιοθετηθεί η άποψη της αδυναμίας επικλήσεως της συμφωνίας περί δικαιοδοσίας.

79. Οφείλω, ωστόσο, να απαντήσω ότι αυτό δεν εμποδίζει κατ' ανάγκην τον ασφαλιστή να γνωρίζει εκ των προτέρων ενώπιον ποιων δικαστηρίων κινδυνεύει να αναχθεί. Πράγματι, στις περισσότερες ασφαλιστικές συμβάσεις που συνάπτονται προς το συμφέρον ή προς όφελος τρίτου, κατά τη σύναψη της συμβάσεως, ο αντισυμβαλλόμενος του ασφαλιστή δηλώνει στον τελευταίο ποιος είναι ο εν λόγω τρίτος και, επομένως, ο ασφαλιστής έχει επαρκή πληροφόρηση όσον αφορά τα δικαστήρια που ενδέχεται να είναι αρμόδια να επιληφθούν των διαφορών οι οποίες μπορεί να ανακύψουν μεταξύ του ιδίου και του ασφαλισμένου τρίτου ή του δικαιούχου.

14 — Άρθρα 9 και 10.

80. Περαιτέρω, οι ασφαλιστικές εταιρίες ισχυρίζονται ότι η υιοθέτηση της απόψεως περί αδυναμίας επικλήσεως της ρήτρας περί δικαιοδοσίας ενδέχεται να υπονομεύσει την ομοιόμορφη ερμηνεία της συμβάσεως και, κατά συνέπεια, να οδηγήσει στην παράλληλη ύπαρξη αντιφατικών δικαστικών αποφάσεων επί του αυτού ζητήματος.

81. Η αντίρρηση αυτή είναι, κατά τη γνώμη μου, εύκολο να αποκρουστεί: η ομοιόμορφη εφαρμογή της συμβάσεως και η αποφυγή εκδόσεως αντιφατικών μεταξύ τους δικαστικών αποφάσεων εξασφαλίζεται ικανοποιητικά χάρη στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να ερμηνεύει τους κανόνες της, καθώς και χάρη στο σύνολο των διατάξεων που ρυθμίζουν τα θέματα εκκρεμοδικίας και συνάφειας.

82. Το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ασφαλιστικές εταιρίες υποστηρίζουν, επίσης, ότι, στην προκειμένη περίπτωση, δεν υφίσταται ανάγκη προστασίας των ασθενέστερων πλευρών, καθότι η Recticel και οι θυγατρικές της εταιρίες είναι εταιρίες σημαντικού μεγέθους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, οι οποίες, κατά συνέπεια, είναι σε θέση να συμβάλλονται στην πράξη με τους ασφαλιστές επί ίσοις όροις. Αυτό αποδεικνύεται, άλλωστε, από το γεγονός ότι η ρήτρα περί δικαιοδοσίας δεν επιβλήθηκε στη Recticel, αλλά ζητήθηκε ρητά από αυτήν.

83. Δεν θεωρώ βάσιμο τον ισχυρισμό αυτόν, τούτο δε ακόμη και αν δεν συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι η ερμηνεία που παρέχει το Δικαστήριο στο πλαίσιο της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, εξ ορισμού, δεν περιορίζεται στην επίλυση της συγκεκριμένης εκάστοτε διαφοράς.

84. Υπενθυμίζεται, πράγματι, ότι το ίδιο το Ηνωμένο Βασίλειο, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για την προσχώρησή του στη σύμβαση, ζήτησε να περιοριστεί η προστασία των ασθενέστερων μερών στη σχέση ασφαλίσεως, στην περίπτωση που τα εν λόγω μέρη έχουν σημαντική οικονομική ισχύ. Και τούτο, επειδή ακριβώς η ανάγκη κοινωνικής προστασίας στην οποία βασίζεται το σύνολο των ρυθμίσεων σχετικά με τη δικαιοδοσία σε υποθέσεις ασφαλιστικών συμβάσεων παύει να υφίσταται όταν το μέρος που συνάπτει την ασφαλιστική σύμβαση με τον ασφαλιστή είναι μια μεγάλη επιχείρηση.

85. Ωστόσο, κατά τη σύνταξη του κειμένου της συμβάσεως, κρίθηκε ότι, για λόγους ασφαλείας του δικαίου, η ανάγκη προστασίας των ασθενέστερων πλευρών στο πλαίσιο της ασφαλιστικής σχέσεως δεν έπρεπε να περιοριστεί παρά μόνο στην περίπτωση συγκεκριμένων ασφαλιστικών συμβάσεων, προσδιοριζόμενων με βάση το αντικείμενό τους. Πράγματι, η υιοθέτηση της απόψεως του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες για τη σύνταξη της συμβάσεως [15], προσέκρουε στη δυσκολία εξευρέσεως ενός αντικειμενικού κριτηρίου, με βάση το οποίο θα μπορούσε να προσδιοριστεί σε ποιες περιπτώσεις δεν θα ήταν απαραίτητο να προστατευθεί το ασθενέστερο μέρος στη σύμβαση.

86. Τελικώς, αποφασίστηκε να προστεθεί στο κείμενο της συμβάσεως το άρθρο 12α, το οποίο επιτρέπει την υιοθέτηση ρητρών περί δικαιοδοσίας μόνο στην περίπτωση

15 — Βλ. το σημείο 140 της εκθέσεως Schlosser, σχετικά με τη σύμβαση προσχωρήσεως του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βορείου Ιρλανδίας στη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και στο πρωτόκολλο σχετικά με την ερμηνεία της από το Δικαστήριο (ΕΕ 1979, C 59, σ. 71).

ασφαλιστικών συμβάσεων «υψηλού κινδύνου», ήτοι συμβάσεων που συνάπτονται στο πλαίσιο ορισμένων κατηγοριών μεταφορών (ιδίως εναέριων και θαλασσίων μεταφορών). Από το γεγονός αυτό, μπορεί να συναχθεί, εξ αντιδιαστολής, ότι μόνο το μέγεθος και η σημασία σε διεθνές επίπεδο της συνάπτουσας την ασφαλιστική σύμβαση ή της ασφαλιζόμενης επιχειρήσεως δεν αρκούν για να θεμελιώσουν αποκλεισμό της εφαρμογής των ειδικών ρυθμίσεων της συμβάσεως σχετικά με τις ασφαλιστικές συμβάσεις, ο οποίος επιτρέπεται μόνον υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 12α.

87. Τέλος, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου επικαλείται προς υποστήριξη της απόψεώς της τη νομολογία η οποία αφορά τις ρήτρες που περιέχονται σε συμβάσεις θαλάσσιας μεταφοράς, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι οι εν λόγω ρήτρες μπορούν να αντιταχθούν στον τρίτο κομιστή φορτωτικής.

88. Η εν λόγω κυβέρνηση υπενθυμίζει, ιδίως, ότι στις υποθέσεις Tilly Russ του 1984 [16], Castelletti του 1999 [17] και Coreck Maritime του 2000 [18], το Δικαστήριο έκρινε ότι ρήτρα περί δικαιοδοσίας, η οποία έχει συνταχθεί σύμφωνα με το άρθρο 17 της Συμβάσεως των Βρυξελλών και περιέχεται σε φορτωτική, μπορεί να αντιταχθεί βασίμως στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής, εφόσον, κατά το εφαρμοστέο στη σύμβαση εθνικό δίκαιο, ο τρίτος «διαδέχθηκε ένα από τα αρχικά μέρη στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του» εκ της αρχικής συμβάσεως [19].

89. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν χρειάζεται να εξακριβωθεί αν υπήρξε συγκατάθεση του τρίτου για την περιεχόμενη στην αρχική συμφωνία ρήτρα περί διεθνούς δικαιοδοσίας, δεδομένου ότι, «στην περίπτωση αυτή, η απόκτηση της φορτωτικής δεν μπορεί να παράσχει στον τρίτο κομιστή περισσότερα δικαιώματα απ' όσα είχε ο φορτωτής» [20].

90. Αντίθετα, στην περίπτωση κατά την οποία, δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, ο τρίτος σε σχέση με την αρχική σύμβαση δεν διαδέχθηκε ένα από τα αρχικά μέρη στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του, το Δικαστήριο έκρινε ότι «εναπόκειται στο δικάζον δικαστήριο να εξακριβώσει, λαμβανομένων υπόψη των επιταγών του άρθρου 17, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως, αν πράγματι υπήρξε συγκατάθεσή του για τη ρήτρα απονομής διεθνούς δικαιοδοσίας που του αντιτάχθηκε» [21].

91. Φρονώ, ωστόσο, ότι, στις αποφάσεις του αυτές το Δικαστήριο απλώς εφάρμοσε τις γενικές αρχές του ενοχικού δικαίου. Θεώρησε, έτσι, ότι η ρήτρα περί δικαιοδοσίας μπορεί να δεσμεύει, όπως και κάθε άλλη συμβατική ρύθμιση, μόνο τα μέρη που την αποδέχθηκαν και τα οποία, περιλαμβάνοντας στη σύμβασή τους μια τέτοια ρήτρα, δήλωσαν τη βούλησή τους να αποκλίνουν από τις διατάξεις της συμβάσεως περί διεθνούς δικαιοδοσίας.

16 — Απόφαση της 19ης Ιουνίου 1984, 71/83, Συλλογή 1984, σ. 2417.

17 — Απόφαση της 16ης Μαρτίου 1999, C-159/97, Συλλογή 1999, σ. I-1597.

18 — Απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2000, C-387/98, Συλλογή 2000, σ. I-9337.

19 — Απόφαση Coreck Maritime, παρατεθείσα ανωτέρω, σκέψη 24.

20 — Απόφαση Coreck Maritime, παρατεθείσα ανωτέρω, σκέψη 25.

21 — Απόφαση Coreck Maritime, σκέψη 26.

92. Ωστόσο, η γενική αυτή αρχή υπόκειται, πάντα κατά το Δικαστήριο, σε δύο εξαιρέσεις.

93. Πρώτον, η συμφωνία μεταξύ των αρχικών συμβαλλομένων στη σύμβαση είναι δεσμευτική για τον τρίτο, εφόσον ο εν λόγω τρίτος, με βάση το εθνικό δίκαιο που διέπει τη σύμβαση, διαδέχεται ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη στο σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του.

94. Δεδομένου ότι το ενδεχόμενο αυτό αποκλείεται στην προκειμένη περίπτωση, θα προχωρήσω αμέσως στη δεύτερη εξαίρεση, δυνάμει της οποίας ο τρίτος δεσμεύεται από τις περί δικαιοδοσίας ρήτρες της συμβάσεως, εφόσον δηλώνει ρητά τη βούλησή του να τις αποδεχθεί.

95. Όμως, ενώ στο επίπεδο των συμβάσεων εν γένει μια τέτοια λύση ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ελευθερίας των συμβάσεων και της αυτονομίας της βουλήσεως των μερών, που διαπνέει τη σύμβαση, δεν ισχύει το ίδιο στο πλαίσιο της ειδικής κατηγορίας των ασφαλιστικών συμβάσεων, όπου, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, οι εν λόγω απαιτήσεις πρέπει να συνδυαστούν με τις εξ ίσου θεμελιώδεις απαιτήσεις που ανάγονται στην προστασία των ασθενέστερων μερών στη σύμβαση ασφαλίσεως.

96. Θα μπορούσε, ασφαλώς, να αντιτείνει κάποιος ότι ο τρίτος, όταν εκφράζει με ρητή δήλωση τη βούλησή του, παύει να έχει την ιδιότητα του «ξένου» σε σχέση με τη ρήτρα περί δικαιοδοσίας, η οποία ιδιότητα αποτελεί έναν από τους δικαιολογητικούς λόγους της αδυναμίας επικλήσεως της εν λόγω ρήτρας. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, το στοιχείο αυτό δεν αρκεί για να καταστήσει δυνατή την επίκληση της ρήτρας κατά του τρίτου, τουλάχιστον στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, όπως εν προκειμένω, ο τρίτος δεν διαμένει (ή δεν κατοικεί) στο αυτό κράτος μέλος με τον ασφαλιστή (και τον συνάψαντα με τον ασφαλιστή την ασφαλιστική σύμβαση).

97. Όντως, όπως προεκτάθηκε (βλ. παραγράφους 33 επ., ανωτέρω), η σύμβαση επιτρέπει την παραίτηση του ασθενέστερου μέρους στην ασφαλιστική σύμβαση από το δικαίωμα να προσφύγει σε ορισμένα από τα δικαστήρια που θα είχε την ευχέρεια να προσφύγει δυνάμει των κανόνων περί δικαιοδοσίας που περιέχονται στο τμήμα 3, αλλά μόνον εφόσον αυτό δεν είναι επιζήμιο γι' αυτόν. Προκειμένου για τη ρήτρα περί δικαιοδοσίας στην οποία αναφέρεται το άρθρο 12, σημείο 3, η μη ύπαρξη επιζήμιων συνεπειών για τον ασθενέστερο διάδικο απορρέει από το γεγονός ότι επιλέγονται τα δικαστήρια του κράτους, στο έδαφος του οποίου έχουν την κατοικία τους αμφότερα τα μέρη (επομένως, και το ασθενέστερο εξ αυτών) (βλ. ανωτέρω, παράγραφο 39). Οσάκις, όμως, πρόκειται για τρίτον ο οποίος διαμένει (ή κατοικεί) σε άλλο κράτος μέλος, τα οριζόμενα βάσει της ρήτρας περί παρεκτάσεως αρμόδια δικαστήρια θα ήταν μόνο τα δικαστήρια του κράτους του ασφαλιστή, λύση που προφανώς δεν συμβιβάζεται με τον σκοπό που επιδιώκει το τμήμα 3 της συμβάσεως.

98. Ούτε θα μπορούσε, εξάλλου, να υποστηριχθεί ότι η ύπαρξη ρητής δηλώσεως βουλήσεως του τρίτου μεταβάλλει ουσιωδώς την κατάσταση. Όπως προανέφερα (βλ. ανωτέρω, παραγράφους 33 επ.), είναι, πράγματι, δυνατό να χωρήσει παραίτηση από προστασία την οποία καθιερώνουν τα άρθρα 7 έως 11 της συμβάσεως υπέρ του ασθενέστερου μέρους, με την υιοθέτηση ρήτρας περί δικαιοδοσίας σαν αυτήν που προβλέπεται στο άρθρο 12 της αυτής συμβάσεως,

αλλά μόνο στην περίπτωση που μπορεί να υποτεθεί ευλόγως ότι η εν λόγω ρήτρα δεν είναι επιζήμια για το ασθενέστερο μέρος [βλ., ιδίως, τα σημεία 2 και 3 του άρθρου 12]. Εν προκειμένω, ωστόσο, δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση, καθότι η εφαρμογή της επίμαχης ρήτρας θα συνεπαγόταν αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαστηρίων του τόπου της κατοικίας [ή της έδρας] του ασφαλιστή, τα οποία δεν ταυτίζονται με τα δικαστήρια του τόπου της κατοικίας του τρίτου.

99. Επομένως, δεν νομίζω ότι οι αντιρρήσεις που μόλις εξετάστηκαν μπορούν να ανατρέψουν την άποψη που αναπτύχθηκε ανωτέρω.

100. Για τον λόγο αυτό, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα ότι ρήτρα περί δικαιοδοσίας που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 12, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο τρίτο ο οποίος έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του σε διαφορετικό κράτος μέλος απ' ό,τι ο ασφαλιστής και ο συνάψας την ασφαλιστική σύμβαση.

V — Συμπέρασμα

101. Επομένως, με βάση τα προηγηθέντα, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο ερώτημα που του υπέβαλε το cour d'appel της Grenoble την ακόλουθη απάντηση:

Ρήτρα περί δικαιοδοσίας, η οποία πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 12, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, δεν μπορεί να αντιταχθεί στον ασφαλισμένο τρίτο ο οποίος κατοικεί σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος όπου έχει την κατοικία του [την έδρα του] ο ασφαλιστής και ο συνάψας την ασφαλιστική σύμβαση.